

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Öntudatos tanítóság.

Irta: Wohlmuth Ernő.

A mi társadalmi harcainkból néhány év óta mindig sűrűbben és mindig erőteljesebben egy szót hallunk kicsendülni, mely a legagresszívabb és leglármasabb tábornak a jelszava, ez a szó: *a szabadgondolkodás.*

Az a párt, mely ezt az eredetileg nemes értelmű és eszményi jelszót kisajátította és bitórolja, a szabadkőművesek orvul és raffináltan behalózó csoportjának s a szociáldemokraták erőszakos és bárdolatlan tömegének a szövetségéből eredt. Ez a szövetség, hogy a maga részére minél nagyobb társadalmi rétegeket hódíthasson meg és minél számottevőbb elemeket kapcsolhasson magához, a következő taktikát követi: egyrészt végtelenül feldicséri a vele hasonlórúeket, másrésztől terrorizálni igyekszik a vele szemben állókat. A szabadkőműves és szociáldemokrata szabadgondolkodó az mind érett, öntudatos, művelt, haladott, intelligens, felvilágosodott és fensőbbes szellemű ember, aki teljes joggal és sans gene butának, sötétnek, maradinak, papeselédnek, esuházzolgának és népbutitónak nevezhet mindenkit, akinek értelmi és lelki okok nem engedik meg az esztelenül és vadul rombolókkal való szövetekezést.

Különösen a tanítóság az a célpont, amely felé ezt a nagyon is átlátszó taktikájukat irányítják. És ez a törekvésük természetes is, hiszen az nemcsak ma, hanem a tisztánlátók előtt már régóta kétségtelen és világos, hogy a társadalom szellemi kialakulásában a legjelentékenyebb szerep, sőt azt is merem mondani, hogy a vezető, a döntő szerep a tanítóságé.

A tanítóságot, ezt a kihatásaiban megbecsülhetetlen elemet eltéríteni eredeti hivatásától, elteríteni nemzeti és egyházi hivatásától, legfőbb gondjuk a mi patentirozott szabadgondolkodóinknak. Taktikájukhoz híven, egyik kezükkel szeliden cirógatják, lagyan simogatják a tanítóságot, jólétet és függetlenséget ígérnek

nekik, sőt *Jászi Oszkár* — bizonyára nagy önmegtágadással — a *Világ* egyik vezércikkében *uraknak* is titulálja azokat, kik a virágvasárnapi szabadkőműves-szociáldemokrata tanítógyűlésen résztvettek; másik kezükkel azonban ugyancsak odalegyintenek, mint ahogy ennek a most említettem tanítógyűlésnek, melyen különben, mint köztudomású, Magyarország 30 ezer tanítójából 3 tucatnyi se vett részt, az elnöke, *Vázsonyi Vilmos* tette a minap, mikor azt mondotta, hogy az a keresztény és magyar, aki őket nem támogatja, nem szereti, az nemcsak buta, hanem egyúttal gonosztevő is.

Az ilyen nyilatkozat hűséges, őszinte visszafükrözője annak a bizonyos faji arroganciának, mely — hála Istennek — már annyira ismeretes előttünk, hogy nem akad egyetlen, a magyar és keresztény névre méltó ember, aki ettől megvetéssel el nem fordulna. Az igazság az, hogy *valóban nemcsak ostoba, hanem egyszersmind gonosztevő is volna az a tanító, aki önmagát, iskoláját és népét a szabadkőműves és szociáldemokrata lélekkujároknak kiszolgáltató, aki anyaszentegyházunk két ezredéven át gyarapított, édes hazánk ezer év óta megtakarított kincsét a lelkük és vérük szerint idegeneknek juttatná bitang prédájára.*

Én nem félek ettől, mert ismerem Magyarország keresztény tanítóságát. Ha akad is itt-ott egy-egy hitványabb szervezetű, akit a zagyva jelszavak szeszé elkábit, mint pl. azt a komáromi tanítót, akit az *Új Korszak* az igazság poétájának és a haladás harcosának nevez, s aki azon a virágvasárnapi gyűlésen nem szégyenlette azt mondani, hogy ő bizony 1000 koronáért nem neveli magyarrá azt a gyermeket, akit Isten magyarnak teremtett s akit az egyház, a nemzet s a szülők magyarrá nevelésre bocsátottak hozzá, — az ilyen nagyon is szörványos, szomorú kivétel is csak azt bizonyítja, hogy a magyar tanítóság nagy egészében egészséges és nem fertőzött.

Egészséges és nem fertőzött, sőt teljes öntudatra ébredt, aki megismerte erejét és azt bölcsen használja sorsa emelésére. Csak egy tekin-

tetet kell vetnünk tanítógyűléseinkre: öntudatos emberek öntudatos munkája folyik azokban, a tanítóság és a nevelésügy nagy és komoly érdekeit viszik ott a megvalósulás felé. Lapunkban ma a sok közül két gyűlésről szólnak részletesen: ilyen tevékenységet látva, örömtől és lelkesedéstől dobban meg a szívünk és a diadal előérzetével kiáltunk fel: míg ilyen férfiak tanítanak iskoláinkban, nincs meg veszve Magyarország!

Magyarország keresztény tanítóságának egyesülnie kell egy testületben, tömörülnie kell egy célra. Mint gróf Tisza Istvan írta a napokban, nekünk a gondolkodás szabadságát a szabadgondolkodók ellen meg kell védenünk. Nemzetünk és korunk legnagyobb értékei vannak a tanítóság kezébe lerve: milyen hű sáfára ezeknek a kincseknek, annyira méltó a nemzet és társadalom anyagi és erkölcsi elismerésére.

Hogy e kincseket megőrizhessük, hogy a tanítóság igazait kiküzdhessek, mindannyiunknak egyesíteniünk kell erőinket a Tanügyi Tanács keresztény szociális szakosztályában és mindannyiunknak részt kell vennünk a IV. kath. tanítói nagygyűlésen.

Öntudatos keresztény tanítóság: erre van ma szükségünk Magyarországnak.

Népoktatásunk függő kérdései.

Írta: Ember Károly.

X.

A gyermeklélek tanulmányozásának módszere.

Az egyes gyermek-egyeniségek jellemző sajátosságainak megismerésénél a gyermeklélek tényei, tehát a különböző cselekvések vezetnek megbízható adatokhoz, mert ezekbe önti bele a gyermek az ő lelkének minden tartalmát. Cselekvéseinek eredményei az ő lelkének leghűbb lenyomatai. Ezek beszélnek, válaszolnak legőszintebben a mi fürkésző kérdéseinkre. Vizsgáljuk ezeket a cselekvéseket nagyobb vonásokban.

Mar az úgynevezett szoktató gyakorlatok alatt ráismerhetünk a testileg egészséges avagy beteges, a testileg fogyatékos avagy hibás érzékszervekkel, beszédszervekkel bíró gyermekre. Felismerjük, melyik szereti a rendet, tisztaságot, avagy melyik nőtt fel e tekintetben elhanyagolt viszonyok között.

Az oly nevelő, aki tanítványait valogatás nélkül reszesíti szeretetének jóságában, nagy gondot fordít arra, hogy kellő módon rendre és tisztaságra szoktassa azokat is, akik e tekintetben nevelésre szorulnak. Az eredménynek egyedüli biztosítéka, ha következetes *érelklődéssel* viseltetik a gyermekek tisztasági érzékének, rendszeretetének minőségei iránt és türelemmel, de szigorú határozottsággal pótolgatni törekszik minden feltűnő mulasztást, amit a szülők gondatlanságából kifolyólag is e tekintetben tapasztal.

Maga a tanterem, mint a templom előcsarnoka, a rendnek és tisztaságnak legyen mintaképe. Jól eső érzéssel hat az a gyermekre, ha az iskolában mindenben rend és tisztaság uralkodik. Sok beszédet, tanácsot, rendtartási szigort tesz fölöslegessé az ily példázott rend és tisztaság. És mennyi nemes lelki

jelenség olvasható ki a rend- és tisztaságszerető gyermek viselkedéséből, ezen cselekvéséből! Ujabb időben cikksorozatok, sőt könyvek jelennek meg a gyermekserég, az ifjuság esztetikai neveléséről. Ime, minden esztetikai nevelésnek a legfontosabb problémája, hogy már az iskoláztatás első perceiben a rend- és tisztaságszeretet, mint általános gyermeki erény vésődjek be tanítványaink lelkébe és az mint természeti képességgé erősödött szokás kísérje őket minden cselekvésükben.

A rendszeres tanítás a népiskola alsó tagozatán hasonlóképen igen sok alkalmat ad arra, hogy a gyermek lelki jelenségeit megismerhessek. Az írás-olvasás, a számolás, de különösen a beszéd- és értelemgyakorlatok, a slöjd, a testgyakorlat órai lelki szemünk elé állítják minden egyes tanítványunk lelkét azon valóságban, amint az sajátágaiban jellemezhető. Aki *foglalkoztatni* tudja és akarja a gyermeket, az oly tanító szaz és szaz alkalmat teremt ahhoz, hogy a gyermeklélek tehetségeit, erőit megítélhesse minden mesterkéltég nélkül. Csak megfelelő foglalkozást, munkát, cselekvést biztosítsunk a zsenie lelkének és azok vetekedni fognak abban, hogy lelki erőikről előttünk beszámoljanak. Az írás, a rajz, a slöjd órák készítményei, valamint a cselekvő szemléltetés folyamán föltettkérdésekre adott feleletek mind-mind alkalmas betekintést engednek az érzéki élet világában élő gyermek lelkének mélyébe. Nincs előttünk egy normalis lelkü gyermek sem, akinél a véghez vitt lelki ténykedés valami biztos adathoz ne juttatna. Csak érdeklődjünk az adatok iránt és legyen meg a kellő arravalóságunk a megfigyeléshez: a tapasztalás eredménye önként kínálkozik.

Tapasztalni fogjuk, hogy csak az ő érdekkörébe eső dolgok foglalkoztatják lelkileg is. Tevékenységi ösztöne főleg oly cselekvésekben keres kielégítést, amikbe beleönteni tudja lelkének vágyait, érzelmeit. Képzetköre, képzetének tartalma és ezek feldolgozásához való önállósága nem mindig jut ugyan teljesen kifejezésre egyes cselekvésében, mert úgy a reprodukív, mint a produktív tevékenység bizonyos ügyességet, formát feltételez, amihez többszöri gyakorlás által, de a tevékenységek nemei szerint nem minden gyermek jut el azokhoz egyformán és épen azért ezen tapasztalható különbségeknél nem szabad a tanítónak felületes megítélésre alapítani véleményét. A gyermeklélek egyes erőinek tevékenységét, érvényesülését felkeltő és befolyásoló diszpozíciók oly sokféle, hogy emiatt teljes képtelenség egy azonos tárgyú cselekvésben egyik vagy másik tehetség, lelki erő fejlettségére, szóval minőségére teljes bizonyossággal következtetni.

Különböző viszonyok által felidezett több egybehangzó jelenség tapasztalása szükséges ahhoz, hogy például a gyermek szemléltető tehetségét, képzelő erejét, emlékezését, figyelmét, gondolkodását, sajátos érzelmeit, vágyait, hajlamait, erkölcsi érzékének jó tulajdonságait, vagy egyik-másik hibáját nyilvánvalóan meghatározhassuk.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a népiskola alsó fokozatán főleg sok cselekvést biztosítsunk a gyermekléleknek; nemcsak azért, mert ez felel meg legjobban a fejlődés e fokán a gyermeki természetnek, de a gyermeklélek tanulmányozásának szempontjából is a lelkimunka, a cselekvés eredményei azok a feleletek, amik a legtermészetesebb kinyomatai a lélek belső világának.

És ezzel kifejezést adhatunk annak a fontos pedagógiai elvnek is, hogy a nevelés, a tanítás minden

eredménye abban az önállóságban ítélendő meg: mennyi tartalmat, ügyességet tud produkálni a gyermeklélek egyes viszonyaiban és hogy ezeknek a cselekvéseknek eredményei mennyiben tanúsítják korához mértén gondolkodásának, erkölcsi felfogásának kívánt haladását és fejlődését.

(Folytatása következik.)

Mi a legsürgősebb teendő?

Irta: Millner Antal.

Azok közé a tanítók közé tartozom kik ugyancsak megmondolják, mielőtt egy-egy jeremiadát megírnak, elmondanak. Önerzetesebb vagyok, semhogy folyton a magam és a velem egy gyékényen árulók nyomorára irányítsam a közfigyelmet. Ez a cikkem is, jellehet tenorja épen nem legujabb meggyőződés, alig látna most is napvilágot, ha ujabban mind sürűbben nem találkozom azzal a hól burkoltan, hól leplezetlenül kifejezett felfogással: a fizetés, a gyomorkérdés másodrendű, amikor kötelességről van szó. Vagy nem ily felfogást tükröz-e annak az úrnak a szava, ki a közel múltban megbotrákosát fejezte ki a fölött, hogy egy pár tanító kijelentette előtte, hogy idealizmusuk, lelkesedésük megfogyatkozásától tartanak, ha anyagi helyzetükön iskolafentartójuk nem segít!? A *Népnevelő* 17. számának vezércikkében még azt olvasom, hogy *nem anyagi okok* fojtják el a katolikus tanítóságban a lelkesedés tüzeit, hanem a katolikus intelligenciát általában jellemző közömbösségben keresendő a lelkesedés hiánya, mellyel az a katolikus közéleti mozgalmak iránt viseltetik. Továbbá ugyanott olvasom, hogy nem kifogás, ha a tanítónak nehő kevés a napszáma, sok a munkája, mert a kultura *áldozatokat* követel.

Bocsánat! De aki így beszél, az vagy nem szenvedett még szükségét, vagy elfeledte már az anyagi gondok ízét. Mert bármily különösnek hangozzék is, tény, hogy az idealizmus szoros kapcsolatban van a gyomorkérdéssel. Nagy úr az a gyomor! Rettenetes despota! Jaj annak, ki követeléseit nem teljesítheti! Ki nem elégtétven, egy-kettőre fellázítja az egész embert, úgy, hogy szembe találjuk magunkat saját *em-ünkkel*. Egyeseket a szocializmus, anarchizmus karjaiba kerget, másokat apathikussá tesz. Legszomorúbb, ha a tanítón vész erőt nyomasztó anyagi helyzete: ha a tanító lelkét önti el a közömbösség. Az ily tanító munkája igazán sikertelen. De ne csodáljuk. A gond, mely az idegzetet sorvasztja a folytonos lemondás, mely a lélek erejét nap-nap után próbára teszi, olomsúllyal nehezedik kedélyére, szárnyát szegi idealizmusának is.

En úgy vagyok meggyőződve, hogy a magyar katolikus tanítóság Judás szerepére nem kapható és undorral fordulna el attól, aki anyagi előny fejében legszentebb meggyőződését kivánna cserébe. Mert, hogy ez a testület hitéhez, egyházához mennyire hű, azt a múltban súlyos viszonyok között megmutatta. Amde jó politika-e azért, mert ez esetleg tényleg így van, a tanítóság méltányos, sőt jogos igényeinek teljesítését halogatni, késleltetni, avagy kérését talán teljesen ignorálni? Tanuljunk ellenségeinktől! Azok felismerve a tanítóság erkölcsi súlyát, kivetik rájuk hálójukat. És hol kezdik? Az anyagi kérdés rendezésén. Helyesen okoskodnak. Amikor ugyanis úgy az élet mestere, a história, mint a mindennapi tapasztalat is arról tesz tanuságot, hogy a tanítónál sokkal

magasabb állásuak, sőt a legmagasabb pozíciókban lévők anyagi előnyökért köpönyegforgatókka lesznek, szegre akasztják meggyőződésüket, elveiket, szakítanak múltjukkal és rálepnek a *stréberseg-útjára*: a tanító is így gondolkodhatik: miért kívánatik meg épen a tanítótól, hogy kopott ruhában, állandó nélkülözések között, lenézve, minden-honnan kizárva, *nemán* járja meg kálváriáját s még hozza ne fogyatkozzék meg lelkesedésében, ne veszítsen idealizmusából, mert hát az ügy, melynek szolgálataiba szegődött, a *kultura* áldozatot követel!? Quo jure? Hisz a tanítóság meg csak nem is bőség után epelkedik, csak tisztességes megélhetést kér! Ezt sem tegye?

Alsó-Ausztriában, Berndorf mellett van a híres Krupp-féle gyártelep. Egészséges és csinosan épített munkásházak, gondozott kertek, ligetek, megelégedett munkásemberek, boldog családanyák mosolygó képű gyerekek láthatók itt. Krupp atyailag gondoskodik alkalmazottjairól. Nincs is itt sohasem sztrájk. A szocializmus bacillusai sem találnak talajt. Lelkesen folyik a munka: a munkás gazdájában gondos, szerető atyját látja...

Ki ne látna, mint toborozzák a tanítóság köréből egységes céllal híveiket elleneink! Halljuk a csatára szólító kürtök zaját. Ütközet készül. Értse meg tehát, akit illet, hogy a tanító is ember. Adjanak ennek a kipróbált hűségű zsoldosnak olyan bért, hogy ne legyen kénytelen másféle gravitálni. Mert, ha a kath. tanítók hibája lesz is, ha a harcban *elleneink* győznek s ezért az örök Biro előtt megmértenek és könnyűnek találtatnak, azok is megfelelnek majd a mérleg esetleges elhajlásaért, kik az Iras e szavait felelték el: *«A munkás méltó az ő bérére! Mi tehát a legsürgősebb teendő? A tanítónak gondatlan existenciát kell biztosítani! Ha ez meglesz, amazoknak kiesik a fegyver a kezükből. Nem talál akkor a «Nep-szava» szedője oly kövér betűket, melyek elvonhatnák e derek gárda szemét isteni Ideáljától és nem támadhat úgy az «Új Korszak», hogy mi megtanorodnánk. A destruktív erők, a bomlasztó kísérletek nem fogják megbontani tömött sorainkat. Sőt többet mondok. Nemcsak hogy megerősödik majd tanítóinkban a hitvallásos iskolához való ragaszkodás, hanem anyagi helyzetének javítása nyomán hatványozott eredményt szül majd a megelégedettségből, a gondtalan életből fakadó lelkesedés. Mert ez a valódi lelkesedés, ez az idealizmus forrása!*

Ha pedig a jövőben is mostoha gyermeke maradna a tanító a társadalomnak?... Erre felelek. Ember Károly lovagnak a *«Népnevelő»* f. é. 10. számában megjelent cikke e soráival: *«Az önsorsával elégtelen, nemes ambícióiban korlátozott tanítói táborra merész reménység volna győzelmeket építeni!»* És folytatom ugyancsak az ő szavaival: *«Ha azt akarjuk, hogy a magyar tanítói kar vállaira helyezett nagy missziókat megvalósítva lassuk, ... önsorsával megelégedett tanítóságot adjunk a nemzetnek, és pedig nem évtizedekre húzódo lassúsággal, hanem minél előbb!»*

Igenis. Üres gyomor mellett, nélküli család látára a legideálisabb lélek is porba hull. S ha igaz, hogy a keresztény világnézet védelmezőinek táborában a kath. tanítók nem, vagy csak alig vesznek részt a ve-delem munkájában: ez közömbösség talán, de — nem tehetek róla, nekem az a nézetem — csakis a sok jogos és bizony sokféle még meg nem értett panasz-szülte közömbösség lehet az.

Az 1907. évi fizetésrendezésről Apponyi gróf ezt mondotta: *«Érzem, hogy a magyar kultura aposto-*

laért még nem tettem eleget, csupán a tanítói nyomort szüntettem meg: az új törvényeket a tanítók anyagi helyzetének javításában csak első lépésnek tekintem magam is. A rohamosan dráguló élet pedig azt eredményezte, hogy a tanítók anyagi helyzete ma mostohább, mint volt az 1907. évi XXVII. t.-c. életbe léptekor.

Mindezen okokkal fogva *legsürgősebb teendőnek tartom, hogy a tanítók anyagi helyzetén gyökeresen javítsunk!*

Tudom azt mondják erre: nincs miből! De én azt felelem: a míg sok mindenre oly bőven jut, erre is kell lenni fedezetnek! Az ügy, melyet a tanítók szolgálnak, minden tekintetben elsőrendű. Fontos az egyház szempontjából, kardinális érdeke az államnak is!

Két tanítógyűlés.

Az Érsekújvár-vidéki róm. kath. népnevelők egyesületének udvardi köre 1911. április hó 26-án Komárom-Szent-Péteren tartotta meg az évi közgyűlését, melyen a kör összes tagjai, gróf Zichy Miklós úr és gróf Zichy Miklósné orrasszony és számos tanítógy barát vett részt.

Szentmise után a róm. kath. iskola egyik termében jöttek össze a résztvevők. A Hymnus elénekése után következett gróf Zichy Miklós úrnak a diszelnökségről szóló oklevél átadása. Az elnök szép szavak kíséretében átadja gróf Zichy Miklós úrnak, mint őszinte tanítógy barátának a diszoklevelet s kéri őt, hogy ezután is oly lelkes jóakarója legyen a tanítóságnak, mint a múltban, kívánja, hogy mint ilyen a jó Isten igen soká éltesse. Zajos eljenzes követte az elnök szavait. Gróf Zichy Miklós úr melletti diszelnöki székét elfoglalná — úgy mond — kötelességet vel termi, hogy ezen megtiszteltetést megköszönje. Beszédében kiterjeszkedik az államfejlesztésre, melynek első s leghevesebb faktorjainak a tanítóságot tartja. Igeri, hogy úgy erkölcsi, mint anyagi helyzetének előmozdítója lesz s buzdítja a tanítóságot, hogy szívvel-lelélekkel munkálkodjanak Istennek és a hazának. *Szeccsányi Gy.* egyh. elnök, hogy e dekorum fénye teljes legyen, felkéri ömit, gróf Zichy M.-net, hogy a diszelnöki szék mellett foglaljon helyet. Oméltósága a kör lelkes eljenzése mellett foglalta el helyét.

Az elnök ezután átter a program 3. pontjára, elnöki megnyitói és beszámolóra. A szeretet szavával üdvözölve a kartársait, ohajtja, hogy bár ezen első ténykedése alkalmával egy boldogsággal telített jövő képét tarthatna kartársai elé, hol egyetértő munkálkodással, szeretetben egyesülve dolgozhatnak egyházunk s hazánk felvirágoztatásán. De sajnos, ez nem így van! Az eddig vakondok módjára bujkáló ellenség nyíltan úgy a sajtóban, a társadalmi törekvésekben s a mi leginkább elszomorító, bizonyos tanítói egyesületekben is ellene tör a kath. hitnek s mindannak, minek alapja az Isten. A szabadgondolkodók számitanak a magyar kath. tanítóság árulására, akiket megszerezve számukra, kiirtják hazánk nyuságából az erkölcsöt és vallást, mert tudják, hogy aze a jövő, kie az iskola. S ezt könnyűnek tartják. Csak meg kell zörgetni a pénzt, mit készségesen szolgáltatnak a napi birtokok szekularizációját leső újhitű bankárjaink. Itt az idő, hogy ezen gyanúsítást visszaverjük, hogy a kath. tanítóságban rejő hatalmas erő megnyilatkozzék. Verjük vissza a gyanúsítást s tömörüljünk a szent hit zászlaja alatt, közönységünk ne nyújtson módot, hogy e radikális irányzat erőre kapjon, ne engedjük terrorizálni magukat, melynek szomorú következménye lenne: az államszervezet fundamentumának a felforgatása, a keresztény szellem és erkölcs kiirtása. Kéri a kath. tanítóságot, hogy maradjon hű évezredes hitével Istenhez és hazájához. Vegyük fel a harcot ellenségeinkkel szemben igazságunknak tudatával, minden versenyt kiálló intelligenciánkkal s számbeli túlsúlyunkkal. Ezekkel megvédjük úgy magunkat, valamint a vallást és a

hazát ellenségeinkkel szemben. A szeretet szavával köszöntve az egybegyűlteket, a gyűlést Jézus nevében megnyitja. Elnöki beszámolójában jelenti, hogy a tavalyi gyűlési meghagyás szerint taviraiban üdvözölte Poor Antal kanonok oméltóságát a «Tanítói Arvház» javára tett nemes alapítványáért. Ezzel kapcsolatban kéri a kört, hogy a regebben egy esetleges tanítói képviselő-jelölt költségeire gyűjtött 87 korona hova fordításáról határozzon, aktuálisabb célra fordítandó ezen összeget. Szabó János szót kérve indítványt tesz ezen összeg hova fordításáról. *A kath. Tanítói Tanács kebelében alakult ker. szociális szakosztályt* néhány szóban ismertette, kéri a közgyűlést, hogy ezen összeget az annak kebelében létesítendő tanítói üdülőhelyek részére szolgáltassa ki, mely által a tanítóságot legközelebből érdeklő célt szolgálunk vele. *A kör ezen indítványt elfogadja s megszavazza a fenti összeget e nemes célra való fordíthatását.*

Két szép ünnepegről ad számot az elnök, amely a legközelebből érinti a kör tagjait. Február 23-án volt *Szeccsányi Gy.* esp.-pléb. egyh. k. tanfelügyelő Szent-Péteren való működésének 25 éves jubileuma; március 5-én pedig *Lőrinczy György* kir. tanfelügyelőnek 30 éves irói jubileuma, mely alkalomból ő felsége a Ferenc József-rend lovag keresztjével tüntette ki a szeretett tanfelügyelőt. *Karácsonyi* elnök mindkét alkalmat felhasználva a kör tagjainak szeretetét, ragaszkodását tolmácsolta s a kör nevében üdvözölte az ünnepekteket. Végül Manga Mihály perbeteti tanítónak körünkől való távozását jelenti. Ezt követte a *Világnézetek harca* című felolvasás. Előadó: *Korontsy R.* kiúrti tanító. Előadása egész menetén a mely gondolkodás, az igaz keresztény szellem és tudás észlehető Reflektál *Tuba* Karolynak a komáromi ált. tan. egyesület hív. lapjának újévi számában megjelent vallásellenes aforizmáira s azokat mint hazát és vallást romboló eszméket megdönteni iparkodik. Minden aforizmájára kész a felelettel. Párhuzamot von a szociáldemokraták és a keresztény hitélet vezetőinek eszméi között. A harc mindig erősebb küzdelemmé fejlődik, de amely küzdelemben nem szabad tógitanunk, mert a szociáldemokraták győzelme egyenlő volna a haza s a kereszténység megsemmisülésével. *Tuba* aforizmái nyílt támadást intéznek az egész keresztény társadalom ellen. Nekünk kötelességünk ezzel szembehelyezkedni s a régi buzgóságunkat megkészeerve munkálkodni a keresztény kultúra fejlesztésén. Elődeinktől tanultuk az Istent és hazát szeretni, hagyjuk mi is ezen erényeket gyermekeinknek örökségül. Indítványozza, miszerint mondassék ki, hogy az udvardi al-esperesi tanítói kör *Tuba* Károlyt nem tartja illetékesnek a megyei tanítóság többségének fellogását képviselni s nem tartja alkalmasnak a titkári állás betöltésére s amennyiben a Tanítóegyesület támadásaival szemben elégtételt nem nyújtana, a kör a nevezett egyesületből kilép. *Szeccsányi, Szabó* és *Karácsonyi* hozzájárulásával ezen indítvány akként módosított, hogy a kör a komáromi ált. tanítóegyesület kebeléből kilép.

Az Eötvös-alap és a kath. tanítók. Előadó: *Karácsonyi* József. Előadásában elénk tarja az Eötvös-alapot, mint nemes s ránk tanítóokra egyike a legszebb intézményt, melyet ép azért szent kötelessége minden egyes tanítónak szívéből pártfogolnia. Hány tanítógyermeknek nyújt módot arra, hogy tanulmányait befejezhesse, mely nélkül szülői szegény anyagi viszonyai mellett arra képtelen volna. De szomorúsággal konstatalja, hogy az Eötvös-alap virágzásában pangás állott be. Érdekhajhászó, lelketlen vezetősége a helyett, hogy e nemes célú alapot a tökéletességre vinné, rossz kezelés és viszálykodás által azt veszélyezteti. Megrója az elnökségnek azon rosszindulatú kijelentését, hogy a kath. középiskolából kikerült tanítógyermek figyelmen kívül hagyandó, mert nem érdemel oly szülő támogatást, ki butító kath. iskolába járatta gyermekét. *Kéri a kath. tanítóságot, hogy ne engedje ezen állapot tovább fejlesztését, hanem vegyék kezükbe az Eötvös-alap sorsát mi, akik azt megalapoztuk.* Ezt úgy érjük el, hogyha tagokul belépünk s iparkodni fogunk az Eötvös-alap közgyűlésein mennél többen megjelenni, hogy így közös akarattal annak vezetését a helyes mederbe tereljük. *Indítványozza, hogy a kör lépjen be az*

Eötvös-alap tagjai sorába, továbbá, hogy a kör küldjön ki három tagot az augusztusi közgyűlésre s hogy ezek költsége némileg megtérüljön, szavazzon meg a kör saját pénztárából 15—15 koronát számukra. A kör belátva az Eötvös-alapnak jelenlegi szomorú állapotát, Karácsonyi indítványát elfogadja, az Eötvös-alap tagjai sorába lép és a nyári közgyűlésre Karácsonyi, Korentsy és Virsiket delegálja. Indítványozza végül, hogy mindez a Népművelő úton propagáltassék s így a köh. tanítók tábora döntő befolyással bírjon. Ami szinten elfogadtatott.

A ker. tanítók szociális szakosztálya. Előadó: Kocsán Károly. Szónoki lendülettel, szívet-lelekkel előadott beszéde magával ragadja a hallgatóságot. Napkeletől-napnyugtáig — úgy mond — a vihar erejével szaguld egy új szellemi áramlat: az antikrisztianizmus, hétköznapi nyelven szabadkőművesség, szociáldemokrácia. Ez az új áramlat a szellemi világ kalózhada. Minden erejével azon van, hogy az egyházat, különösen a kath. egyházat rombadöntse s hogy az így összeomlott krisztusi egyház romhalmazán a rabló minden cinizmusával és bosszúszomjával diadaltört ülhessen. Egy ország sem ment ezen áramlat kártékony hatásától: egy pillanatra sem csüggedő tevékenységükkel a föld legkisebb zugába is elernek szellemi miázmáikkal. Bacillusaiknak terjesztő csatornája a sajtó. S ha figyelemmel kísérjük, látni fogjuk, hogy leginkább a hitvallásos iskolák lerombolásán fáradoznak. Vegyünk kezünkbe egy szabadkőműves lapot, ökölnyi betűkkel kiabál onnan felénk: ki a papokkal, ki a hittannal, vegye el az állam iskoláinkat, törölje el a mostani valláserkölési nevelést s helyébe tegye a polgári erkölcsant. Ezekkel szemben a mi védekezésünk eddig jóformán csak az egyszerű tiltakozás volt. Szervezkedjünk mi is, hogy hazánk keresztény kulturális fejlődését, népünk anyagi, szellemi és erkölcsi szintjének emelését megvédehessük és szolgálhassuk. Teljes odaadó munkát azonban csak úgy végezhetünk, ha az anyagi gondoktól mentek vagyunk. Szervezkedjünk, ne lázadók módjára, de szeretve hitünket, hazánkat s csak Istenadta jogainkat kérjük. Sorakozzunk egy táborba s a jobb jövőt, mit eddig másoktól vártunk, vivjük ki magunk.

Lépünk be a Tanügyi Tanács szociális szakosztályába, amely amellett, hogy a háza és egyház javát célozza, a mi szükségünkben is javítani akar.

A szakosztály munkaprogramjára nézve a következő kívánalmak vannak: 1. Követeljük a magyar ker. tanító-ság (tekintet nélkül az iskola jellegére, amelyben működik) anyagi ügyeinek rendezését, az 1907. évi XXVI. t.-c. hatályon kívül helyezését. Soroztassék a tanító a vele egyforma végzettségű állami tisztviselők XI., X., IX. fizetési osztályába. 2. A nyugdíjtörvény revideáltassék. 40 évi szolgálat leszállítottassék 30 évre, a nyugdíj kezdete a működés kezdetétől számítódjék. 3. A kántori fizetés a tanítóitól szétválasztandó. 4. A főtanítói cím eltörölendő, helyette az igazgató-tanítói címzés, megbízás és hatáskör adandó. 5. Az állami tanító kinevezett helyéről csak saját kérelmére, vagy fegyelmi büntetésképen helyezhető át. 6. A tanítók szolgálati ügye egy tanult férfiakból álló vegyes bizottság elé utalandó. 7. A tanítók katonai szolgálata akként reformáltassék, hogy a tisztirangot önjártó államköltséges egy évi önkéntesek legye-nek s mint ilyenek a legénység analfabéta részét írás-olvasásra, az egészet az elemi és praktikus gazdasági ismeretekben tovább képezzék. A kéthónapos kiképzett tanítók a káplári rangba sorozandók. 8. A tanító hivatalból legyen tagja a községi képviselőtestületnek. A köz-igazgatási bizottságban egy-két taggal legyen képviselve egy vármegye tanító-sága. 9. A tanfelügyelői állás nyitassék meg a tanítóknak. 10. Rendületlen hívei vagyunk a hitvallásos népoktatás fenntartásának és fejlesztésének. Sőt az állami népoktatást is hitvallásos alapra kívánjuk fektetni. Elítélünk minden oly szabadkőműves törekvést, amely az állammal szeretné monopolizáltatni a népoktatást és teljesen felekezeten alapra fektetné. Keresztény, magyar népoktatás az ideálunk, mert csak ezekkel áll fenn, e nélkül elpusztul Magyarország. 11. Hogy a tanító a népoktatási ismereteket közvetlen tapasztalásból taníthassa, a nagy szünidőben szabadjeggyel utazhassék tanulmányi kirándulásokra a magyar állam terü-

letén. 12. Ha a tanítók anyagi ügyei e kívánalmak szerint rendeztetnek, akkor megkivánható, hogy a tanító-ság munkája a mainál fokozottabb mértékben vitessék át a társadalmi térre. Szervezzon a tanító ifjúsági, legény-és leányegyesületeket. Hozzon létre népművelő, segítő intézményeket. Olvasókör, ker. szoc. egyesület, gazdákör, hitel, fogyasztási, földbérlo, gabonarakar szövetkezeteket. Az analfabéták részére tanfolyamot, a felnöttek részére ismeretközlő előadásokat tartson. 13. A társadalmi téren szép tevékenységet kifejtett tanító kitüntetendő általán, hogy fizetési rangsorban soron kívül előlőpjen. 14. Kívánjuk az egész elemi népoktatás gyökeres reformját. A tantervből kiküszöbölendő minden felesleges ismeretközlés, amelynek gyakorlati haszna az életben soha nincs. A gyermeki léleknek megfelelő nevelés-oktatás váltsa fel a mai száraz, leleklő, pusztá ismeretközlést. 15. A mai 6 évfolyamú népoktatás 7 évfolyamra fejlesztendő, még pedig oly formán, hogy a VII. osztály növendékei a 12. évet betöltöttekből állana: teljesen elméleti és gyakorlati gazdasági ismeretekre oktatandók volnának. Kéri a kört, hogy a szakosztályba lépjen be. A kör Kocsán előadásáért megjelentette s lelkes szavaival azzal honorálta, hogy a ker. tanítók szociális szakosztályának tagjai sorába lépett.

Indítványok során Kocsán K. kéri a kört, hogy az, ki április 27-én a tata-kisbéri tanítók gyűlésén megjeleni szándékozik, a nevezett körnek az udvardi alesperesi tan. testület bizalmát, ragaszkodását és csatlakozását tö-mácsolhassa. Verseyhy indítványozza, hogy nagys. és f. Guzsvenits Vilmos egyh. m. s.-tanfelügyelő urat c. kano-nokká történt kinevezése alkalmával a kör táviratilag üdvözölje. Mindkét indítvány elfogadtatott. A Szózat elénklése után az elnök a gyűlést berekesztette.

A Tata-Kisbér-vidéki római katolikus Tanítóegylet április 27-én tartotta gyűlését Komáromban. A már előre nagy hullámokat vert gyűlésre nagy számban sereglett össze úgyszólván az egész megye papsága és tanító-sága. Megjelentek a gyűlésen a magyar katolikus tanító-ság vezeterei és számosan a szomszédos városokból is.

Budapestről leutaztak dr. Giesswein Sándor prael. orsz. képviselő, Ember Károly lovag, a Tanács v. elnöke, Wohlmuth Ernő titkár, Györffy János igazgató, Rónay János Géza főgymn. tanár, Moravits Lajos főv. tanító. Ott voltak még: Ghyezti Denes Komáromm. alispánja, Lorinczy György komáromi kir. tanfelügyelő, Zalka László dr. győri főtanfelügyelő, Guzsvenits Vilmos esztergomi s. főtanfelügyelő, Mohl Adolf tatai apat-plébános, Weninger Ernő esperes, Kucsera János komáromi plébános, Öreges Kálmán győri tanfelügyelő, Szabó János, Kocsán Károly, Karácsonyi József, a két esperesi kerület papsága és tanító-sága teljes számban.

A vármegye-ház nagytermét zsufolóság megtöltött közönség lelkesen éljenzeit, amikor a vezetőség az illusztris vezetékkel az élén oda bevonult. — A gyűlést Hegedűs János öszönyi főtanító, az egyesület elnöke nyitotta meg. Nagyhatású beszédében foglalkozott a magyar katolikus tanító-ság legújabb ellenségeivel, a nemzeti és társadalmi rendet telforgató szociálista tanítók tétőg-lalásaival és hatásos szavakkal adott útbaigazítást, miként kelljen a katolikus tanító-ságnak eme rombolók ellen védekeznie. Ne hallgasson a tanító-ság ezek ostoba jelszavaira, hanem a valláserkölés és hazafias nevelés erős fegyvereivel küzdve, biztosítsa a katolikus kultúra fejlődését Magyarországon.

Alig esendesegett le a tetszés zaja, Giesswein Sándor dr. prael. orsz. képv. emelkedett szólásra. Magas concep-ciójú és a hallgatóságot magával ragadó beszédében a többek között ezt mondotta: Tanulságos a mult és jelen között párhuzamot vonni. Magyarország jelenleg kritikus helyzetben van, forduloponthez jutott, amely a jövőre nagy átalakulással bír. A haladás iránt való törek-vés jellemzi a mai kort. Hasonlít a mai kor a 48 előtti időhöz. Az irodalmi téren is, mint akkor valósággal for-rongás van, még sem lehet a mai irodalmárokat, például Ady Endrét Petőfivel összehasonlítani. Államierfiaink között nincsenek olyanok, minők voltak akkor Kossuth, Széchenyi, Kölcsey stb. A mai kort irányítani akarják.

Amde ezek között igen sokan vannak, akik a nevelést kisajátítani, az iskolából az erkölcsös, a vallásos nevelést kitűzni akarják. A jellemet kell fejleszteni. Európa tudatára ébredt, hogy az erkölcsi nevelés szükséges, mert mint azt a londoni erkölcsnevelési kongresszuson mondotta Felix Adler amerikai egyetemi tanár: az etikai nevelés az a nap, amely körül az oktatás többi bolygói keringenek. Majd hosszasan foglalkozik azzal, hogy mit eredményezne az ellenkező áramlat elveinek diadala, mennyire tönkre terne államot, egyházat, társadalmat.

Az erkölcsös nevelést a kultúra fejlődésének és a polgári becsület egyik legsarkalatosabb tényezőjének tartja. Tény az, hogy ahol az iskolákra és az iskolákban az erkölcsi nevelésre legtöbb súlyt fektetnek, ott a társadalom nemesak az általános közműveltségnek, hanem a közéletnek és szociális haladásnak zaszlját lobogtatja. Ennek illusztrálására a skandináv népek magánéletéből hoz fel gyönyörű példákat, hol a megbízhatóságnak, egyeni becsületnek oly ritka szép alakjai állnak előttünk a nép rétegeiben. Ramutat az irányra, amelyet a tanítóknak a nép kulturális fejlődésének előre viteleiben követnie kell. Megjelöli a teret, hogy a tanítóknak micsoda alkalmak kínálkoznak iskolán kívül is a néppel való foglalkozásra. Egész természetesen magáéva teszi és sürgősen kezébe veszi a tanítóknak éppen ezen sokirányú igénybevétele miatt azok anyagi helyzetének javítását. Szól a tanítóságnak a katolikus autonómia megszerzése érdekében kifejtendő munkájáról is. Majd három határozati javaslatot terjeszt elő:

1. Kívánjuk az ország iskola ügyének fejlesztését val-láserkölcsei szellemben az egész vonalon.

2. A katolikus tanítók status rendezését az államiakéval teljesen egyenlő mértékben.

3. Epen a katolikus nevelés és iskolaügy szempontjából a katolikus autonómia mielőbbi létesítését. Zúgó taps között, nagy lelkesedéssel járult hozzá a közgyűlés *Glesswein* praelatus javaslatához.

Ember Károly lovag reflektálva *Glesswein* praelatus szavaira, hosszasan és meggyőzően foglalkozik szintén a szociális és szabadkőműves tanítók gyilkos munkájával és az egész hazai katolikus tanítóság nevében a legerélyesebb tiltakozását fejezi ki a katolikus tanítóság és a vallásos, a hitfelekezeti iskolák ellen irányuló támadásokkal szemben. Felhívja a tanítóságot a katolikus Tanügyi-Tanács kebelében alakult szociális szakosztályba való belépésre.

Szabó Bertalan köri jegyző felszólalása után, melyben a katolikus tanítóság törhetetlen hit és haza hűségét ecsetelte, *Szabó* János és *Karácsony* József az Érsekújvári Tanítóegylet nevében üdvözölték szeretettel a testvér-egyesületet és erőlyes hangon tiltakoznak az "Új Korszak" hívei ellen.

Bátky Lajos és *Pásztor* Imre a nyári tanítókongresszus ele terjesztendő vitatételekről: a népiskola hogyan reformáltassék a kor viszonyainak megfelelően és a tanítói fizetésrendezésekről határozati javaslatokat nyújtottak be.

A tárgysorozat kimerítése után az elnök szíves szavakkal köszönve meg az érdeklődést és a szónokok közreműködését, a magas nivóju gyűlést bezárta. Utána bankettre gyűltek össze a gyűlés tagjai és meleg szeretettel adták itt is tanujelét együttérzésüknek.

Keresztény szociális ügyek.

Munkábaszállás.

Irta: *Kocsán Károly*.

Az idei tavasz nemesak a természet alvó energiáját keltette föl, hanem az eddig lenyűgözött szellemi erők is egy áldásos szellemi áramlat, a keresztény szocializmus hatása alatt, meghasítják, félredöntik azt a rögöt, mely rajuk nehezedett. Immár kihajtott a sziklevél. Az alul rengő élet forrong. Hajtja fölfelé. Növekszik. És hisszük, hogy a szépen kifejlett fának érett gyümölcsét fogják élvezni mindazok, akik

utánunk következnek a rögös tanítói pályán és árnyékában talán mi is meghúzódhatunk.

Életrealóbb tanítói mozgalomról, mint a tanítók keresztény szociális mozgalma, még a tanítói életben nem tudunk! Nem is volt. A multban egészen más irányeszmék tartották lefogva a lelkeket. E század a szervezkedésé. A tömeget. Szociológiai le-szúrt igazság az, hogy a jövő azoké, akiknek kezében a szellemi és fizikai tömeget.

Láthatjuk, hogy ma minden társadalmi osztály, már mint tömeg, mint szervezett erő küzd, kezdve a munkásságtól, akik mint part, mint szakszervezet, mint szindikalisták stb. szervezkednek. A tőkés érdekek védésére kartelleket kötnek, trösztöket alkotnak. Nemesak szellemi erőiket tömegesítik, hanem gazdaságilag is erős falanxként állanak egymással szemben.

Végtelen nagy örömmre szolgál az, hogy a magyar keresztény tanítóság is megértette az idők szavát. Belátta, hogy a multtal, a céltalan spánkodással szakítani kell. Egymás támogatása nélkül, az összes keresztény tanítókat egybegyűjtő, foglaló szervezet nélkül, meddő minden küzdelem. Azért gyűlnek most rohamosan a jövő harcat megvívandó keresztény szociális lobogó alá, mert arra önzeteres, bátor szavakkal van feljegyezve mindaz, ami mint vágy ott él és mint bántó fájdalom ott emésztődik a lelkekben.

Első a becsület kenyér. Hogy a mindennapi nyomorúság éles körmökkel tépdési és megzavarja a lelkek harmóniáját, hogy megörnyeszi a vállat, redőt von a homlokra, zavarossá teszi a tekintetet — ezt talán felesleges bizonyitanom. Hétprobásak vagyunk mi a szenvedések, a nyomorúság iskolájában. Hisz közmondásos a mi szerencsétlen társadalmi viszonyainknál fogva: itt jóformán ökölrel kell érvényt szerezni mindennek. Mert nálunk fönt, ahonnan a nép és a többi dolgozó társadalmi osztályok sorsát intézik: nem tudják megérteni és meg-
érezni, hogy mi az, éhesen lefeküdni vagy szükségét szenvedni. Nem tudják a munka értékét megbecsülni és az igazságot mindenkivel szemben egyforma mértékkel mérni.

Rongyos gyermekek, éjet-napot munkában töltő asszony, kopott ruhában járó, anyagi gondoktól elborult homlokkal járó, lehangolt kedélyvilágú apa. Ez egy tanítói család. Magunkra ismerünk ez idevetett vonásokból. Hogy egy-két jobban öltözött is akad közöttünk? Az kérem cifra nyomorúság, vagy a koplalásnak és minden igény redukálásának a következménye. Különbön is úgy az egyeseknek, mint a társadalmi osztályoknak a jobb végzetért, boldogabb jövőért való tülekedése, küzdelme jogosult. És emberi jog. Nem tagadhatja senki. Hogy azonban ezért harcba még kell szállani, sőt erős küzdelmet folytatni — ez érthető, mert a mi szerencsétlen társadalmi viszonyainknál fogva: itt jóformán ökölrel kell érvényt szerezni mindennek. Mert nálunk fönt, ahonnan a nép és a többi dolgozó társadalmi osztályok sorsát intézik: nem tudják megérteni és meg-
érezni, hogy mi az, éhesen lefeküdni vagy szükségét szenvedni. Nem tudják a munka értékét megbecsülni és az igazságot mindenkivel szemben egyforma mértékkel mérni.

A mi keresztény szociális tanítói mozgalomunk azonban nem pusztán kenyérharc. Bátran kimondom, hogy a magyar keresztény tanítóság — leszámítva egy csekély töredékét — nem tartozik a napjainkban oly gyakran emlegetett úgynevezett «romlott intelligenciához». Allítom, hogyha *idealizmust* akarsz keresni, akkor azt csak a kopott külsejű, de nemes tartalmú tanítóknál találod fel. Kopogtass csak be egy szerény külsejű tanítói lélekbe. Nem a rút önzést, a stréberséget leled ott, hanem az idealizmus tárházát, amelyeket nem a rozsda mar, nem a penész

von be, hanem amelyek a nemes munkától megfénnyesítve be vannak állítva a gyakorlati életbe.

Igaz, a mi anyagi helyzetünk javításához hozzátartozik midazoknak az ideáloknak a megvalósítását, amelyek hivatva vannak *megváltoztatni a mai romlott társadalmi helyzetet*. A kérdések ezre, egész tömkelege áll előttünk, amelyek csak általunk, rajtunk keresztül oldódnak meg. *Mi nem irtózunk a munkától*, sőt azért sürgetjük az anyagi gondoktól való mentességet, hogy egész emberként, szívünk odaadásával és minden erőnk megfeszítésével nem *önmagunkért*, hanem a közért, a népért, hitünkért, hazánkért dolgozhassunk.

Igazán, akit nem az irigység és elfogultság vezet, annak lehetetlen részt nem venni még ha nem tanító is — a tanítóság küzdelmében. Akik akadályokat gördítenek mozgalmunk elé, akik feltékenykednek egy erős tanítói szervezet áldásos hatásától — azok úgy is ellenségeink. Ezek ellentállására számítunk. Épen azért az egész keresztény tanítóságnak hatalmas szervezett erővel kell előnyomulnia. Csüggedést ne ismerjünk. Ki azzal az erkölcsi erővel, amely mint a vihar zúgjon keresztül az országon. Ébresszen és söpörjön. Alkosson és tisztítson!

A szociális szakosztály tagjai.

(Folytatás.)

Simon Béla kántortanító, Farkas János tanító, Srádi György tanító, Reskó János tanító, Galambos István kántortanító, Csorba István tanító, Mohay Sándor közs. tanító, Mohay Ferenc tanító, Magyar Árpád igazgatótanító, Jursics Béla tanító, Klimó Károly kántortanító, Mézes Mária Magdolna tanítónő, Segesdy Ferenc kántortanító, Svarda Gyula kántortanító, Janda István kántortanító, Hrdy Béla főtanító, Kantek Gusztáv tanító, Pál Alajos kántortanító, Szathmáry Lajos főtanító, Balogh Vilmos kántortanító, Pachner János kántortanító, Rónay Ernő tanító, Romer Erzsébet tanítónő, Zsedényi Vilma tanítónő, Regéczi Ödön tanító, Neskó Vince kántortanító, Pataics Ferenc kántortanító, Kőnig József kántortanító, Göndör Elemér tanító, Horváth Imre kántortanító, Molnár Antal kántortanító, Solymos György kántortanító, Klement Irén tanítónő, Héj Jozefa tanítónő, Balló János kántortanító, Kállay Imre tanító, Kállay Jolán tanítónő, Muhoray Gyula tanító, Németh Jenő főtanító, Huszár József kántortanító, Nagy János kántortanító, Póda Vince tanító. (Folytatjuk.)

A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés.

Hozzászólások.

Sok szó esett már e lapok hasábjain a kath. tanítók, különösen a kántortanítók sérelmeiről. E sérelmekkel a tartandó IV. egyetemes kath. tanítógyűlésnek foglalkozni kell. Igazunkért együttesen harcolni, a sérelmek orvoslását együttes erővel kérni, kívánságaink diadalra jutását eszközölni szent kötelesség. E jogos és méltányos kérelmek meghallgatása elől a kormányférfiak semmiképpen ki nem térhetnek, mert be kell látniok, hogy midőn a törvény minden tanítót közhivatalnoknak minősít, akkor azok egyik felének — egy és ugyanazon munkáért — jobb fizetést, mindenféle előnyt biztosít, a másik felének pedig csak morzsákat juttat. A mai megváltozott viszonyokban sok évtizedek mulasztásai orvoslandó. Hol voltak csak egy félszázad előtt is az állami és közös iskolák? Kik nevelték azon időben hazánk nagyjait, a történelem

kimagasló alakjait? Nemde azok a manapság lekicsinyelt felekezeti s többnyire kath. iskolák!? melyekben a nyomorult 200 forintos fizetésű tanítók évről-évre szenvedve, gyakran éhezve és fáva tanították a haza cseméit a minden tudományok alapjára, az abc-re, most — bár még sok a hiba — kissé jobb idők járnak a tanító-ságra, de azok a szegény nyugdíjas tanítók, akik a jobb viszonyok megteremtésén évek hosszú sora óta munkálkodtak, fáradoztak, a szegénység, a nyomor s a megélhetés gondjának nehéz igáját vonszolják ma is megrokkant öreg vállakon. Legszerencsétlenebbek azok, kik bármily ok miatt a fizetésjavítás előtt voltak kénytelenek nyugdíjba menni. Mert kértem, a mai méregdrága világban 600—700 korona nyugdíjból hogyan lehet megélni? Abból lakást fizetni, élelmet, ruhát, tüzelőt beszerezni, sokaknak még több tagú családjukról gondoskodni? Igazán kicsordul a könny minden jobb érzésű embernek szeméből, midőn e szegény agg tanítók szenvedését, inséges állapotát látja. Dolgozni nem tudnak, koldulni nem mehetnek. Fájdalom nyilallik minden kartárs szívébe, ha elgondolja, hogy egykor elvette az állam ezeknek 30—40 éves szorgos munkáját, fáradságát s most mert kidőltek, megrokkantak, nyomorban hagyja őket sínylődni.

Sokan közülök betegesek, jól esnék ezeknek egy kissé üdülni, friss levegőt szívní, egyszer-mászor távol lakó gyermeket, rokont, jóbarátot meglátogatni, de nem lehet, mert nincs félárú vasúti jegyük, mely minden vasúti munkásnak, őrnök s talán még a kéményseprőknek is megadatott, de az elaggott, nyugdíjas tanítóknak nem. Aztán ma már minden tanító korpótléka, államsegélye az adóhivataloktól portómentes postautalványon továbbítatik, de szegény nyugdíjas tanítónak nyugdíj-könyvét bérmentve kell havonta elküldeni s hozzá bérmentesített postautalványt kell mellékelni.

Illik ez? Szép ez? Igazságos ez? Tiszteld az öreget — mondja az Irás, szívem elszorul, midőn az ilyen tiszteletet látom.

De nem akarom a szegény nyugdíjasok nehéz sorsát itt bővebben esetelni, csak a tartandó IV. egyetemes kath. tanítógyűlés figyelmét hívom fel a szegény nyugdíjasok ügyére s szeretettel kérem az összes kath. kartársakat, hassanak oda, hogy határozatilag mondja ki a nagygyűlés, hogy kérvényezni fogja:

1. A nyugdíjas tanítók az országos nyugdíjalap revíziója alkalmával némi segélyben részesítendők.

2. A félárú vasúti jegy minden nyugdíjas tanítónak megadassék.

3. Nyugdíjas tanítók illetményei az adóhivataloktól hivatalos portómentes utalványon továbbíttassanak.

Lehet, hogy sokan meghalunk, míg a fizetések meglesznek, de a megmaradtak áldani fogják azokat, kik létrejöttén fáradoztak.

Kedves kartársak, ne feledkeztek meg a nyugdíjasokról — hisz könnyet törölni boldogság.

Nemti.

Nagy József, ny. kántortanító.

A Pécsyvármegyei Róm. Kath. Tanítógyűlés 1911. évi április hó 27-én Kóródy Miklós képezdei tanár indítványára a következő határozatot hozta:

Határozat.

1. Magyarország összes, a magyar nyelv tanítására képes, okleveles elemi népiskolai tanítói, igazgató-tanítói és tanítónői, tekintet nélkül az iskola jellegére, melynek működnek, a törvényhozás által e célból külön alkotandó fizetésrendezési törvény útján egységes tanítói statusba egyesíttetnek s szolgálati idejüknek megfelelő arányszám szerint a XI., X. és IX. fizetési osztályba helyeztetvén, ezen osztályoknak megfelelő fizetésben, lakáspénzben, napidíjakban, személyi- és szolgálati pótlékokban részesíttetnek.

2. A fizetésosztályokban való elhelyezés kulcsa a következőkben fejezhető ki:

a) A 12 évnél kevesebb szolgálati idővel bíró tanítók, tanítónők a XI.,

b) a 24 évnel kevesebb szolgálati idővel bírók a X. és
c) a 24 évnel több szolgálati idővel bírók a IX. fizetési osztályba sorolandók és pedig olyanképen, hogy aki negy évet egy fokozatban eltöltött, az automatikusan a következő fokozatba jusson,

d) a legalább hat tanítós iskola igazgató-tanítója, vagy igazgató-tanítóje szolgálati idejére való tekintet nélkül a IX. fizetési osztályba helyeztetik.

3. A községi és hitfelekezeti tanítók fizetését a 2. alatt megjelölt magasságig, ha iskolai terhük egyenes állami adójuk 10%-át el nem éri, az iskolafentartók egészítik ki. Ahol az iskolafentartó a 10%-ot kimerítette, ott a kiegészítést az államkincstár viseli, anélkül, hogy ezen kiegészítés a nem állami iskolák jogi helyzetében a 1907-ik évi XXVII. t.-c. határain túl bármint újabb változást okozna.

4. Amennyiben a katolikus autonómiairól szóló törvényjavaslat egy ilyen tanítói fizetésrendezési törvény előtt alkottatnék meg, utóbbi törvény a kath. iskolák szempontjából előbbihez idomítottatik: ugyanezen elv érvényesülne, ha az idő-rend megfordítva állna elő.

5. Jelen indítványt a választmány a «Katholikus Iskola» útján a Pécségházmegyei Tanító-Egyesület-körével és tagjaival, a *Népnevelő* útján Magyarország többi tanító-egyesületeivel és egyesekkel azon felhívással közli, hogy az indítvány mellett foglaljanak állást s ezt úgy a *katholikus tanítók országos kongresszusán*, valamint a többi legközelebbi tanítógyűléseken emeljék egy-egyes határozattá.

Indokolás.

1. Ezen indítvány mindenekelőtt történelmi jogosultsággal bír, mert az 1906. augusztus 27-én Budapesten-Gróf Zichy Gyula pécsi megyéspüspök úr ő méltósága elnöksége alatt tartott egyetemes kath. tanítógyűlés Kőrödy Miklós pécsi tanítóképző intézeti tanár indítványára a következő határozatot hozta:

Magyarország összes okleveles és a magyar nyelvet tökéletesen beszélő tanítói, tekintet nélkül arra, hogy milyen jellegű iskolánál működnek, a tisztviselői rangsor XI. X. és IX. fizetési osztályba a lehető legrövidebb idő alatt besoroztassanak.

Tehát nem új indítványról, csupán olyan kérdés folytatásáról van szó, amelynek egy része már az 1907-ik évi XXII. t.-c.-ben törvényerőre emelkedett.

A III. egyetemes kath. tanítógyűlés igen helyesen követelte, hogy a tanítóság tisztviselővé minősíttessék; ez megtörtént. Követelte továbbá, hogy az iskolák jogi helyzetének holtyatása nélkül államsegélyből, a tanítóság fizetése rendeztesse. Bizonyos fokig ez is megtörtént. Jelen indítványban nincs másról szó, mint arról, hogy az ország tanítósága 5 év előtt elfoglalt álláspontjának érvényt szerezni igyekezzenek.

Erre pedig a jelen pillanat igen kedvező és pedig két okból. Ezek egyike az, hogy a mostani vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő méltósága nem akarja az államosítást túlhajtani s épen ezért nem igyekszik a hitvallásos iskolákat lenyomni, hanem biztonnal lelkeben azon vágy él, hogy a hitvallásos és állami iskolák tanítói mindenben egyforma elbánásban részesüljenek. A másik ok az, hogy a progresszív irányú tanítóság óriási munkát fejt ki, hogy az állami tanítók a fent megjelölt fizetési osztályokba kerüljenek és pedig tekintet nélkül arra, hogy a nem állami tanítók ugyanezt megnyerik-e vagy nem.

A hitvallásos iskolák érdeke, hogy az öt év előtt kibebített különbségek végleg el legyenek tüntetve, nem pedig az ezen iskolák érdeke, hogy a különbségek nagyobbitassanak. Épen ezért a kath. tanítóságnak is akcióba kell lépni, hogy az állami tanítókkal párhuzamosan ugyanazokat követelje.

Pécs, 1911. április hó.

Benyújtotta:
Kőrödy Miklós,
tanítóképző int. tan.

A választmány e határozatot még azzal egészítette ki, hogy a határozat a pécségházmegyei róm. kath. tanítóegyesület 20 körének tavaszi gyűlésén külön is tárgya-

landó, hogy az esetleges hozzáadások bevehetők legyenek. Továbbá a választmány úgy határozott, hogy a Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület ez évi július hó 3-án tartandó közgyűlésén e határozat az egész egyesület egységes határozatává is emeltesse. Mindazonáltal addig is a *Népnevelő* s más lapok útján azzal teendő közzé, hogy Magyarország összes tanítóegyesületei felhivatnak, miszerint e határozatot úgy köri, mint közgyűléseiken, kongresszusaikon, választmányaikban stb. emeljék egységes határozattá s ezzel a róm. kath. tanítók IV. egyetemes tanítói gyűlését, ahol e határozat újból elő fog terjesztetni, a siker érdekében támogassák. Utasított Kőrödy Miklós pécsi kezei alá tanár, mint a «Katholikus Iskola» szerkesztője, hogy a «Katholikus Iskola» májusi számát annyi példányban nyomassa, hogy ez a határozat kellő felvilágosításokkal ellátva a «Katholikus Iskola» útján valamennyi országgyűlési képviselőnek kézbesíthető legyen. A Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület közgyűlése pedig fel fogja kérni a kath. tanítók IV. egyetemes gyűlését, hogy ezen határozatot megfelelő memorandumban terjessze a vallás- és közoktatásügyi miniszter, a minisztertanács és a parlament két háza elé.

SZEMLE.

Prohászka püspök a tanítóság érdekeiért. A katolikus tanítóságnak társadalmi helyzete javításáért folytatott küzdelmében segítő kezet nyújtanak mind-azok, akiknek van eszök a jövő alakulások helyes mérlegelésére és van szívök a méltánytalanság megérzésére. Nagy erősségünk e küzdelmünkben katolikus közéletünk büszkesége, első vezére és legtevékenyebb munkása: *Prohászka Ottokár püspök*, aki — mint a *Fejérmegyei Napló*-nak tanítóbarát, agilis szerkesztője, *Bilkei Ferenc* írja — most egész hatalmas erejével fog sikra szállni igazaink érdekében. *Bilkei* a következőket írja erről a reánk és ügyünkre nézve mérhetlen fontosságú, örvendetes állásfoglalásról:

«*Prohászka püspök* úr elítelte azt a helytelen irányt, amelyet a szabadkőművesek követnek, amikor a gazdasági kérdést összekeverik a világnézetek harcával. Igernek kenyeret, de velő kapcsolatosan támadják a keresztény vallást. A két kérdés teljesen elválasztandó egymástól, amint hogy ügyis erőszakkal keverték őket össze.

Nekünk a tanítóság, az iskola a jobbkezünk. S azért a papságnak mindent el kell követnie, hogy a tanítók helyzete nivóra emelkedjék. *Mi a legteljesebb mértékben helyeslünk minden mozgalmat, amely a tanítók anyagi helyzetén segíteni kíván. De nemesak helyeseljük, hanem minden papnak mindent el kell követnie, hogy a tanítója akár anyagi, akár egyéb tekintetben az ő kiváló állásának megfelelő pozícióra jusson.*

Ezután arra kértem a megyéspüspök urat, hogy ezeket a gondolatokat a *Fejérmegyei Napló*-ban kifejtve, felkérhessem az esperesi kerületeket, hogy a *közélgő tavaszi koronákon* minden kerület *jogalkozzék a tanítók helyzetével, méltányos és igazságos óhajainak tárgyalásával, hogy mit kell és mit lehet iskoláink fejlesztése és tanítóink érdekében tennünk.*

A megyéspüspök úr mindehhez beleegyezését adta. *Hadd legyen Fejérmegye papsága az országban az első, amely a kor szavát megérti és módot mutat a kemény csomó megoldására.*

A megyéspüspök úr azt is megígérte, hogy a legközelebbi megyei tanítógyűlés megnyitó beszédében ő maga a nyilvánosság előtt is foglalkozni fog ezzel a problémával.»

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Balaton levegőben. Irta *Váth*. Igézetes hataiom van a Balaton szépségében. Elbűvöli a szemlélőt s a visszavágyódás folytonosan erősödő szálaival magához fűzi. Ez a bűbajos ígélet ihleti meg a Balaton poétáit és íróit. Elfogja lelküket a *balatoni* érzés s hatása alatt individuálizálódnak. Mászá, a Balatonéi lesznek s maradnak... A balatoni írónak ebbe a díszes gárdájába mostanában egyik zalamegyei kartársunk vonult be úgy külső csinos-ságra, mint tartalmára érdekes, figyelemreméltó kötettel. A neve *Váth*. Írói név. Fele az igazinak, de a kötet, melynek homlokzatán szerényen meghúzó-dik, máris egész embert mutat be. A kötet címe: *Balaton levegőben*. Az elbeszélések javarésze a Balatonról, a balatonvidéki népről beszél. S úgy a Balaton sokféle, megejtő szépségét, valamint a népnek s a vidéknek etnografikus rajzát összefoglalja a balatoni nép legkedvesebb, legigazibb foglalkozásában: a halászatban. A szerző kitűnően ismeri ezt a sajátos lelkű, becsületes, izig magyar halásznépet. Maga is közöttük született. Tanulókorában a szünidőit s kezdő tanítószkodásának minden szabad idejét közöttük töltötte. Persze a mai vízbérleti rendszer már pusztítja a régi módi halászvilágot, de egy kedves, rejtejt zúgba, a Kisbalatonba még nem hatott el a modern halászat rendje és módja... Ott még őstiszta valóságában él a régi balatoni halászvilág. Ebből a nyájas, derűs, majd borús világból szólnak hozzánk *Váth* elbeszélései megkapóan eredeti, zamatos, költői díszsel sujtásozott magyaros nyelvezetben. Fialat kartársunk szép tehetséggel indult az írói pályán. Ma még egyszerűek az igényei s szerényen, szinte bocsánatkérés-sel jelenik meg közöttünk. Aki azonban első kötetét elolvassa, a tiszta gyönyörködés mellett az a hite is megerősödik, hogy *Váth*-ban hódító képesség szállt útra, hogy gazdagítsa a Balatonkultusz szépirodalmát s hogy diszt szerezzen a tanítói névnek. A kötet ára 2 kor. Megrendelések *Váth* címén *Lak*-ra küldendők (Zalam.). A legmelegebben ajánljuk kartársaink jóindulatába.

Szép Mária énekek, amelyek leginkább a májusi ájtatosságra valók, a következő füzetekben található: *Mária-dalok* I. füzeté ára 1.60 K, II. füzeté 2 K, III. füzeté 3 K, IV. füzeté 2 K, V. füzeté 4 K, VI. füzeté 2 K. *Hazafias Mária-dalok* I. füzeté 3 K, II. füzeté 3 K, III. füzeté 3 K. Továbbá: *Miatyánk és Údvözlégy* 2 K. Megrendelhetők, *Kontor Elek* zeneszerző kollégánknál, Budapest, VII., Thököly-út 42. II. 6.

HIREK.

A görög katolikus tanítók szervezkedése. A modern pogányok, a szabadkőművesek újabb térfoglalása fölrazta és tömörülésre indította a keresztény társadalmat. Messzeható következményeinél fogva a katolikus tanítóságnak, mint a jövő nemzedék nevelőinek, a szervezkedése a legfontosabb. A keresztény népoktatás fejlesztése, a hitvallásos iskolák megvédése és a katolikus tanítók anyagi és erkölcsi helyzetének javítása céljából április 27-én Eperjesen impozáns közgyűlést tartottak az eperjesi görög katolikus egyházmegye tanítói.

Dr. *Rusznák* Miklós egyházmegyei főtanfelügyelő lelkes örömmel üdvözölte a nagyszámban egybegyűlt tanítóságot. Az egyházmegye jószágos kormányzója: Dr. *Vályi János* püspöknek beleegyezésével

hívta össze a tanítóságot, hogy egyesüljön a közös cél elérésére. Utána *Jaczkó Pál* radoskői tanító emelkedett szólásra s az egybegyűltnek nevében mély fölhaborodással utasította vissza a szabadkőművesek nemtelen törekvését, amelynek az a célja, hogy a hitéhez ragaszkodó tanítóságot egyházromboló, hazafiatlan elveik bérencévé megnyerjék. Az alapszabálytervezetet elfogadva, kimondták az *Eperjes-egyházmegyei néptanítók Egyesületének* megalakítását. Elnökké egyhangulag *Jaczkó Pál* radoskői tanítót, alelnökké pedig *Demjanesik Sándor* somosi tanítót választották meg. Főjegyző lett *Szeman József* gyakorlóiskolai tanító. Majd 10 tagú küldöttség tisztelgett a megyés püspöknel, aki biztosította a tanítóságot atyai gondoskodásáról, érdekeiknek hathatós előmozdításáról. Azután 160 teritékes bankett volt a Rákóczi-körben.

Lecke a szabadkőműveseknek. A *temesvári és a délvidéki tanítók* a napokban Temesvárott gyűlést tartottak, amelyen a szociáldemokratáknak ama határozatával foglalkoztak, mely szerint a népiskolák államosítandók és minden felekezeti szellemű «megtisztítandók», továbbá, hogy a tanítóságot ügyüknek megnyerjék, azt is kimondták, hogy a néptanítók helyzete sürgősen javítandó.

Temesvár és a délvidék tanítósága gyűlésén a kellő értékére szállította le a szocialisták «jóindulatát» és határozottan visszautasította, hogy *hazafias kultur-munkáját szabadkőműves célokra használják fel*. Többek tiltakozó felszólalása után határozatilag kimondták, hogy:

Temesvár és Temesmegye tanítósága a maga részéről köszönettel fogadja bármely országos pártnak jóakarátú támogatását, hogy ha az a tanítóság anyagi helyzetének javítását célozza, azonban a hazafias, valamint a vallás-erkölcsi nevelés és tanítást illetően tiltakozik azon feltevés ellen, mintha a tanítóság megfelekezni akarna a törvényben előírt kötelességeiről, tiltakozik továbbá az ellen is, hogy bármely politikai párt céljaira felhasználtsák és ezáltal a tanítóság közötti egyetértés megbolygatassák.

A temesvári leckét elkönnyvelheti a szabadkőművesség a maga teherlapjára s hisszük, hogy az ország egész tanítósága el fogja utasítani magától azt a vakondokmunkát, amit a lelküismeretlenül spekuláló zsidó szabadkőművesség szánt neki.

Munkácsyegyházmegyei kántortanítók egyesülete. A munkácsyegyházmegyei kántortanítói kar, mintegy háromszáz taggal, népes értekezletet tartott ápr. hó 27-én Ungváron. Ez alkalommal a legnagyobb lelkesedéssel megalakult az egyházmegyei kántortanítók egyesülete. Az értekezlet *Matyaczkó* kanonok elnöklésével, a szeretet, a vallásos és hazafias érzelmegyében folyt le. Az egyházmegyei kántortanítóegyesület létesítésénél, annak célját, szellemi és anyagi emelkedés, vallásos és hazafias szellemű működés s a létesített intézmények továbbfejlesztésében állapították meg. Egyházi elnökké: *Volosin* Ágoston tanítóképzési tanárt, világi elnökké: *Petreczky* Mihály alsódomonyai kántortanítót választották meg. A gyűlésről *Firczak* püspököt és a kultuszminisztert táviratilag üdvözölték. Az értekezlet után emelkedett hangú bankett volt, melyen papok és tanítók a kölcsönös szeretetet, a vállvetett munkát és a mai liberális szellem elleni kemény harcot éltették és progagálták.

A tanítósziv. *Adományok Ertl Károly részére.* A lapunkban közzétett felhívásra április 11-től április 25-ig a követ

kező adományok érkeztek a gyűjtés eszközlőjéhez, *Szigeti József* fotanítőhoz (Kánya, Tolnamegye): Szabó József (Raposka) 1 K 22 fill, Racz Rezső 2 K, Sándor Károly (Annayolgy) gyűjtése 55 K 20 fill, (nevezetesen: Kemency Mihály esp. 2 K, Freéz János 1 K, Foltin János pléb. 2 K, N. N. 1 K, Szabó Gyula pléb. 1 K, Kassay Pál pléb. 1 K, Bajnai káplán 1 K, Srimhardt Károly 1 K, Kicsidy Ilona 1 K, Szőke Sándor 50 fill, Krajcsir István 1 K, Aranyosi Ferenc 1 K, Aranyosi Ferencné 1 K, Köck Lajos 50 fill, Csorna Mihály 60 fill, Apa és Szőlősy 60 fill, Mladoniczky Gyula 1 K, Bereska Károly 1 K, Fleischer Gyula 1 K, Hagara Gyula 1 K, Poór Gizella 1 K, Dingha Ilona 1 K, Haselböck Gusztáv 1 K, Schäfer Gyula 1 K, Imely Margit 1 K, Balvin Róza 1 K, Szilvassy Mária 1 K, Leicht György 1 K, Kaszab Róza 1 K, Fábian Anna 1 K, Wágner Lajos 1 K, Salgó István 1 K, N. N. 1 K, Kicsidy József 1 K, Bajóthi Róm. Kath. Tanítói Egylet 20 K, Irgalmas nővérek Sárvar 2 K, Sommer János 5 K 42 fill, Szobi róm. kath. fiúiskola 3 K, Alsópéti tanítók 60 fill, Kosz Pál 2 K, Markovics Sándor 1 K, Adélak Gábor 1 K 40 fill, Hauzer Mihály 1 K, Mahács Hermin 1 K, Szabó József (Nagybátony) 4 K, Tantestület, (Podolin) 8 K 40 fill, Tantestület (Bántornya) 18 K, N. N. (Pári) 2 K, Borz János 2 K, Brunner Andras 2 K, Irgalmasnővérek Intézete Léva 5 K, Tantestület (Lázi) 4 K, Horváth Mihály 1 K 20 fill, Kórfán Béla 1 K 40 fill, Radetzky Micsisláv 40 fill, Santosi iskolásgyermekek 1 K 15 fill, Buriss Dezső 2 K, 80 fill, Balogh Jenő és Farkas János 2 K, Irgalmasnővérek Budapest 10 K, Haszler Piroška 2 K, Novák Károly 1 K, Ruzsinszky Pál 2 K, Udvardy Iren (I—II. oszt. tanulói) 2 K 42 fill, Laszczik Lóránt 2 K, Vinkler Mihály 1 K, Bodajki ker. fogvaszt. szövetkezet 5 K, Hegedűs Jenő 1 K, Németh Ferenc 1 K, Némethy Kázmér 1 K, Simkó József 3 K, Hering József 2 K, Thüringer József és Gaál József gyűjtése 4 K, Gaál Péter 2 K, Tihanyi Ferenc 2 K, Ivanits Andor és Matics Juliska gyűjtése 9 K, Feil János 2 K 40 fill, Harmuth A. 2 K 40 fill, a Szolnoki Constantin róm. kath. iskola tantestületének gyűjtése: Tantestület 9 K 50 fill, I. fiú-oszt. (vezetője Nagy Marton) 1 K 20 fill, II. fiú-oszt. (vez. Sopronyi Adorján) 3 K 2 fill, III.—IV. fiú-oszt. (vez. Gyenes József ig.) 4 K 65 fill, V—VI. fiú-oszt. (vez. Magyary Albert) 1 K 2 fill, I. leány-oszt. (vez. dr. Durga Józsefné) 88 fill, II. leány-oszt. (vez. Brünner Agostonne) 2 K, III.—IV. leány-oszt. (vez. Gyenes Józsefné) 3 K 73 f, V.—VI. leány-oszt. (vez. özv. Nimcevsits Lukacsne) 90 fill, Nagyfalvi tantestület és tanulóifjúság 8 K 16 fill, Kubala János 2 K, Pinnyei népiszkolai tanulók 3 K 10 fill, Tribl N. Tarcasfürdő 4 K 50 f, Somogyi Aladár 4 K, Mikolovics József 1 K, Kürtössy Andor gyűjtése 1 K 50 fill, A 17. számban tévedésből Millner Antal igazgató neve alatt kimutatott 6 K, a győrbéyhárosi róm. kath. tantestület adománya. Az eddigi szíves adományok összege 725 K 18 fillér.

Memento. *Idősb Zimányi László* hódoscsépányi nyug. róm. kath. kántortanítót, 1911. évi március hó 16-án kísérték kártársai és tanítványai a feltámadásig az örök nyugalom kertjébe. Nagy érdeme: 52 évi szakadatlan munkássága egy helyen. 72 éves korában halt meg, de még 70 éves korában is buzgó tanított. Egy évi nyugbért élvezett csak, mit nagyszámú túlhaladott korú családja már nem örökölt. Béke poraira.

A sajuvárkony-bélapátfalvai egyesület róm. kath. tanítói kör, folyó évi május hó 18-án Ózdon a róm. kath. iskolában tartja évi rendes közgyűlést, melynek tárgyai a következők: Einöki megnyitó és jelentés. Gyakorlati tanítást tart a számtanból *Komár Gyula* sajuvárkonyi tanító. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. Az üresedésben levő II-od jegyzői állás betöltése. A tehetséges gyermek. Feolvasás, tartja: *Winkler Elemér* társulati tanító. Bíráló-bizottság jelentése a beérkezett pályamunkákról. Tanügyi állapotok címmel értekezést olvas föl *Greskő Sándor* csokvaományi kántortanító. Könyv- és pénztárnok évi jelentései. Szabályszerű időben beadott indítványok tárgyalása. Jövő évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása.

A Selmezbánya-vidéki róm. kath. népnevelők egyesületének selmezi köre folyó évi május hó 30-án Selmezbányán rendes évi közgyűlést tart a következő tárgya-

sorozattal: 9 és fél óraker szentmise a szent Katalin-templomban. Gyakorlati tanítás. Tartja: *Zmorayné Jelenek* Erzsébet a beszéd és ért. gyakorlatból II. oszt. növendékekkel. A gyermeklélek tanulmányozásának módszere gyakorlatban. Pályatétel. A legjobb gyakorlati példákkal megvilágított dolgotatott főt. *Osvald Rikárd* esp. plébános úr 10 korona jutalommal fogja honorálni. A kath. társadalom érdeklődésének az iskola iránt való felkeltése. Pályatétel. A legjobb dolgozat szerzője 10 korona jutalommal részesül főt. *Osvald Rikárd* esp. plébános úr részéről. Pénztári jelentés. Indítványok és egyebek. Tisztújítás. A tagdíjak beszedése.

TÁJÉKOZTATÓ.

Iskolaépítés. (P. T.) Az iskolaépítési terveket jóváhagyás végett beterjesztik az egyházi hatósághoz. Terjeszsen be indokolt ellenvéleményt a tervezéshez. — **Köz-ségi adó.** (K. J.) A tanító nem kötelezhető semmiféle községi adó fizetésére. A törvényt már többször idéztük. — **A kerítés fái.** (K. J.) A kerítés fainak kivágatása ügyében kérjen útbaigazítást a szolgabírói hivataltól. — **Uradalmi tanító jogviszonya.** (V. V. Kpta.) Alkalmaztatásának körülményeit az állásra vonatkozó kinevezési okmánya, meghívólevele állapítja meg. Ha ezt ismernők, akkor volnánk csak abban a helyzetben, hogy kellő felvilágosítást adjunk teendőre nézve. Tagja-e az orsz. nyugdíjintézetnek? — **Uradalmi tanító fizetése.** (B. F.) A megismertetett meghívó levél adatain csak az illető tulajdonos önelhatározásból változtathat. Az 1907. évi törvénnyel kapcsolatban kiadott 50.086/1909. számú miniszteri rendelet méltányosnak mondja, hogy az uradalmi tanítók is a törvényben biztosított kedvezőbb el-látásban részesüljenek, de ezt mint kívánságot fejezi ki

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. M. Kérjük az ismertetés beküldését. — **B. G.** A megszakítás előtti időt beszámítják a nyugdíjmegállapításánál, hogyha kellően igazolja, hogy önhibáján kívül, betegség miatt szakította meg a szolgálatot. 1892. év óta 1912-ig 20 év számít és most élvezett fizetésének erre az időre 60% élvezi nyugdíjúl. De ha az előző éveket is beszámítják, akkor 74%-ra tarthat igényt. — **K. J. 1.** A kir. adóhivaltól kérjen új könyvecskét és ismertesse el az előző befizetéseket. 2. Az iskolaszolgát az iskolaszék alkalmazza és ő állapítja meg szolgálati viszonyait is. — **V. K.** Csak ősszel írnak ki pályázatot. — **J. M.** A miniszterhez intézi a kérvényt és azt mellékleteivel együtt az iskolaszéki elnök beterjeszti a kir. tanfelügyelőséghez. Mellékletek: keresztlevél, oklevél, díjlevél, a kinevezési okmány és a működési bizonyítvány. — **P. A. 1.** A helyben lakó bérlo fizeti a kath. tulajdonos helyett az iskolai adót. 2. Ezt kivethetik. Az eladott birtok után csak akkor, ha azt az illető tulajdonos elvállalja a cse-lésége helyett. 3. A cseléség gyermekeit kötelesek befogadni. — **Sz. J.** Kísérje figyelemmel a lapokban közzét-tett hirdetéseket. — **«Honvéd XX.»** Az iskolaszék beleegyezésével helyettesről gondoskodik, aki a kántori teendőket ellátja. — **M. F. 1.** A választó iskolaszéktől függ, hogy mit tekint előnynek a pályázók között. 2. Nem szokás kikötni a pályázatokban. 2. Szintén olyan körülmény, ami az iskolaszéktől függ, hogy előnynek tekintse azt. — **P. A.** Nem ismerjük az illetőt. A hivatalos kimutatásban nincs feltüntetve a kérdézet adat.

Fartalom. *Wohlmuth Ernő:* Ontudatos tanítótag. — *Ember Károly:* Népoktatásunk függő kérdései. X. — *Miltner Antal:* Mi a legsürgösebb teendő? — *Két tanítógyűlés.* — *Kocsán Károly:* Munkába szállás. — *A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés.* — *Szemle.* — *Irodalom, művészet.* — *Hírek.* — *Tájékoztató.* — *A szerkesztőség üzenetei.*

HARMONIUMOK.

A gyönyörű hang, melyet a világniru és enismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. **Pedálos harmoniumok** orgona méreteken. Ezen általános elismert remek műveket bocsát ki

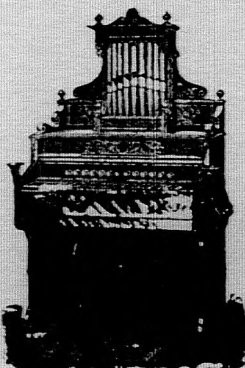
STOWASSER JÁNOS csász. és királyi udvari szállító.

Első magy vill. erőre berend. hangszergyár

Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Gyár: Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára

Továbbá ajánlja saját gyárában készült elismert kiváló minőségű összes furós, vonós és fuvós hangszereit. Saját találmányú (Rákóczi) Tárogató; általános elismert legjobb, soló hangszerré általam konstruáltatott. Iskoláival 35 frtól telfelé.

Hangfokozó gerenda, mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer.

☐ Biztos siker. ☐

Tanulóknak kedvezmény.

Arjegyék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

283-1.

ORGONAÉPÍTÉS MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

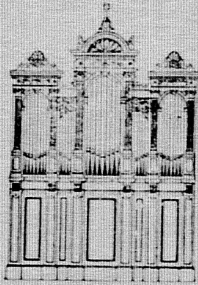
hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilámos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangú orgonákat szállít. Mindennemű **orgonajavításokat** és **hangolásokat** lelkiismeretes ☐ pontossággal teljesít. ☐

Tervezeteiket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld. 64 2-52

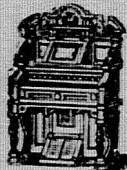

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságú pontos orgona-méretekké templomok, szeminariumok részére és mint gyakor. orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Tanulóknak s lelkészeknek különös szálalengedmény. Arjegyék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 93

RIGLER JÓZSEF EDE

□ PAPIRNEMÜGYVÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG □

BUDAPEST
VI, RÓZSA-UTCA 55.

Chromolitografiai műintézet és könyvnyomda készít: részvényeket, csekk, pénztárjegyeket, takarékpénztári betétkönyvecskéket, plakátokat művészi kivitelben. □

Vonalzó-intézet és üzleti könyvek gyárában kitűnő anyagból laposan nyiló üzleti könyvek, másoló- és jegyzet-könyvek. □

Iskolai felszerelések, u. m.: irkák, gyakorlatok, rajzfüzetek, rajztömbök, vázla-könyvek stb. készülnek.

Levélboríték- és levélpapír-osztályban állandóan diszes levélpapír- és boríték-különlegességek csinos dobozokban, eljegyzési és névjegykártyák készülnek.

„Adria“-szárzlemezek, fényképészeti kartonok és felszerelések. □

Gizella-Telepi faneműgyár modern iroda-berendezések, iskolai és mérnöki rajz- és írószerek lerakata.